

SỰ IM LẶNG CỦA BIỂN CẢ

(Bài 4)

+ Nguyên tác “**Le Silence de la Mer**”,
tác giả **Vercors**.

+ TTBG chuyển Việt ngữ từ bản tiếng Pháp của Vercors (NXB Albin Michel, 1951) lần bản dịch Anh ngữ của Cyril Connolly (NXB The Macmillan Company, 1944).

□

Từ hôm đó, những cuộc thăm viếng của chàng mang một kiểu thức mới. Rất hiếm khi chàng mặc quân phục; chàng thường thay áo quần trước rồi mới giơ tay gõ lên cửa nhà tôi. Có phải chàng làm như thế để tránh cho chúng tôi cái nhìn về hình ảnh kẻ thù? Hoặc chàng muốn chúng tôi quên đi việc đó để chỉ quen nhìn chàng trên chính cá nhân chàng? Chắc là thế, cả hai lý do.

Chàng gõ cửa, bước vào, không đợi trả lời, điều mà chàng biết chúng tôi sẽ không bao giờ làm. Cái cách của chàng rất tự nhiên và đơn giản. Chàng sẽ đến bên lò, lấy việc sưởi ấm làm cớ cho sự hiện diện của mình – một cái cớ mà cả chàng lẫn chúng tôi chẳng ai bị lừa; chàng cũng chẳng tìm cách che đậy bản chất dễ chịu thường khi của mình.

Không phải xác thực đêm nào chàng cũng đến, nhưng tôi nhớ không đêm nào có mặt mà chàng lại không kể vài câu chuyện cho chúng tôi nghe trước khi từ biệt.

Chàng thường khom mình trước lò. Trong khi sưởi ấm vài phần cơ thể thì âm giọng vi vu dịu dàng vang lên, kéo dài cho tới hết cuộc hiện hữu, trên những đề tài luôn ẩn náu trong tim chàng – quê hương, âm nhạc, nước Pháp. Một loại độc thoại không dứt bởi chẳng một lần chàng tỏ ra chờ đợi câu đáp trả, hoặc một dấu hiệu đồng tình, ngay cả một cái nhìn.

Chàng thường không nói quá lâu, -không bao giờ lâu hơn buổi tối đầu tiên. Chàng phát âm vài câu, thỉnh thoảng ngưng ngang trong im lặng, rồi vui thú quay lại câu chuyện vừa kể với giọng nói cầu kinh đều đều. Đôi khi chàng đứng lặng trước lò, giống như một pho tượng; lúc khác bắt thần đến gần một đồ vật, một họa phẩm treo trên tường. Rồi chàng sẽ im lặng, cúi đầu chào và chúc chúng tôi ngủ ngon.

*

* *

Một hôm (vào những ngày đầu mới xuất hiện) chàng nói:

“Có gì khác biệt đâu giữa ngọn lửa nhà tôi với ngọn lửa nơi này? Chắc chắn chỉ là những khúc củi, ánh sáng rực rỡ, và cái lò y hệt. Nhưng quan trọng không phải ánh sáng, mà chính là những gì được ánh sáng chiếu vào –con người trong phòng xông khói, bàn ghế bày biện, những bức tường, những quyển sách...”

Chàng nói tiếp một cách trầm tư:

“Tại sao tôi rất yêu thích nơi chôn này? Nó không là căn phòng có cái đẹp đặc biệt. –Ô, tôi xin lỗi!” (chàng bật cười). “Tôi muốn nói nó chẳng phải một vật trưng bày trong bảo tàng viện... Những đồ đạc bày biện nơi đây sẽ không khiến người ta bật kêu ‘*Ô! Những thứ tuyệt đẹp!*’ Không. Nhưng căn phòng này quả đã có một linh hồn! Tất cả mọi thứ trong nhà này đều có linh hồn!”

Lúc đó chàng đang đứng trước những hàng kệ sách, các ngón tay nhẹ nhàng mơn trớn trên những gáy sách.

“Balzac, Barrès, Beaumarchais, Boileau, Buffon... Chateaubrian, Corneille, Descartes, Fénelon, Flaubert... La Fontaine, France, Gautier, Hugo... Thật là một sự điếm danh sáng giá!”, chàng vừa nói vừa lắc đầu với một tiếng cười nhỏ, “đó là tôi chỉ mới đọc đến hàng chữ ‘H’! Chưa tới Molière, chẳng Rabelais, cũng chưa Racine, hoặc Pascal, Stendhal, Voltaire, Montaigne, hay bất cứ nhà văn nào khác!”

Chàng từ từ di chuyển dọc theo các kệ, thỉnh thoảng lại bật tiếng “A” nhỏ; tôi cho rằng đó là lúc chàng gặp một cái tên mà chàng không tưởng là sẽ gặp.

“Với nước Anh,” chàng nói, “người ta tức thì nghĩ đến Shakespeare; nước Ý, là Dante. Tây Ban Nha: Cervantes. Và nước Đức chúng tôi, lập tức Goethe được nghĩ. Sau đó người ta phải ngừng để tìm thêm nữa. Nhưng nếu hỏi ‘*Còn nước Pháp, ai sẽ được nói đến đầu tiên? Molière? Racine? Hugo? Voltaire? Rabelais? hoặc ai khác nữa?*’ Thật nhanh, các tên tuổi lớn sẽ chen lấn nhau, giống như đám đông ở ngưỡng cửa một rạp hát, chẳng biết ai sẽ là người được bước vào trước hết.”

Chàng quay người, nói thêm một cách nghiêm trang:

“Mà, nếu nói đến âm nhạc thì lại tới phiên nước Đức chúng tôi: Bach, Handel, Beethoven, Wagner, Mendelssohn... Ai là người hiện ra thứ nhất?”

“Bây giờ nước Đức và nước Pháp đang rơi vào chiến tranh,” chàng nói chậm, lắc nhẹ đầu.

Chàng trở về bên lò sưởi, vẻ tươi cười, nhìn vào bán diện của cô cháu:

“Đây là lần chinh chiến cuối! Chúng ta sẽ không đánh nhau nữa. Chúng ta sẽ lập gia đình!”

Đôi mí mắt chàng nhú lại, hai cái lúm trên đôi má làm thành hai rãnh dài, phô ra hàm răng rất trắng.

“Vâng, vâng”, giọng chàng vui vẻ; những cái gật gật đầu đã xác định cho lời nói.

Sau một lúc im lặng, chàng tiếp:

“Khi chúng tôi đã đặt chân trên đất Pháp rồi, tôi rất sung sướng thấy rằng dân Pháp hoan hỉ chào đón chúng tôi. Tôi thật mừng rỡ. Tôi nghĩ: ‘*Mọi sự sẽ trở nên dễ dàng.*’ Và rồi tôi nhìn ra không đúng như thế; mà, đó chỉ là sự khiếp nhược.”

Khuôn mặt chàng trở lại nghiêm trang.

“Tôi khinh thường những người loại đó. Và tôi sợ hãi giùm cho nước Pháp. Tôi tự hỏi: ‘*Chẳng lẽ nước Pháp thật sự là như vậy?*’”

Chàng lắc đầu:

“Không, không, Sau đó tôi gặp những mẫu dân chúng khác; và bây giờ tôi vui mừng với sự nghiêm trang bày tỏ trên khuôn mặt họ.”

Đôi mắt chàng nhìn sâu vào mắt tôi; tôi ngó ra phía khác.

Chàng nhìn những đồ vật trong phòng, về do dự một chút, rồi quay về phía khuôn mặt lãnh đạm vô cảm của cô cháu. Từ đó chàng không rời cái nhìn trên cô nữa.

“Tôi rất mừng đã tìm ra trong nhà này một người đàn ông lớn tuổi có phẩm giá và một cô gái còn trẻ mà đã biết thế nào là sự im lặng. Chúng tôi phải chinh phục sự im lặng ấy. Chúng tôi phải chinh phục sự im lặng của toàn thể nước Pháp. Tôi rất vui theo điều đó.”

Trong âm thầm với một vẻ nằn nì nghiêm trọng mà qua đó vẫn thấy thấp thoáng nụ cười rất nhẹ, chàng nhìn chăm chú vào cái bán diện thanh tú, vươn ngạnh và kín như bung của cô cháu. Cháu tôi cảm biết điều ấy. Tôi thấy mặt cô ửng hồng rất nhẹ, từng chút từng chút những lần nếp hằn lên rõ giữa hai lông mày. Các ngón tay cô kéo cái kim đan nhanh hơn đến gần như có thể làm cho rớt chỉ.

Chàng tiếp tục âm giọng chậm rãi và rì rào:

“Vâng! Đó là cách hay. Rất hay. Điều ấy làm thành một liên kết chặt chẽ - sự liên kết mà cả hai phía đều tìm ra điều tuyệt hảo...”

“Có rất nhiều câu chuyện thần tiên dành cho trẻ thơ cô và ông đã đọc, tất cả mọi người đều đã đọc. Có một chuyện, tôi không biết cái tựa giống nhau không trên nước Pháp và nước Đức? Với chúng tôi thì được gọi ‘*Das Tier und die Schone*’ – ‘*Giai Nhân và Con Thú.*’ Ô, nàng con gái đẹp thật tội nghiệp! Con Thú tha hồ cầm giữ nàng - yếu thế và tù đày. Từng giờ trong ngày nàng phải chịu đựng sự hiện diện thô kệch và nặng nề của hắn...”

“*Giai Nhân thì kiêu hãnh, đầy phẩm cách, -nàng kiên trì câm lặng... Song le Con Thú lại là một cái gì đó tốt hơn bề ngoài của hắn. Ô, hắn vẫn còn hoang dã lắm! Hắn vung về, dữ tợn; và xem chừng trở nên rất thô kệch bên cạnh Giai Nhân mỏng mảnh. Nhưng hắn có một trái tim. Vâng, hắn có một tâm hồn, điều có thể giúp nâng cao hắn...*”

“*Giá như Giai Nhân muốn... Mà, thời gian rất lâu sự việc đó mới xảy ra.*”

“*Nhưng rồi, từng chút từng chút nàng khám phá thấy ánh sáng bên trong cặp mắt của kẻ cai ngục rất đáng cảm thù – một sự phản chiếu rõ rệt của lời van xin và tình yêu... Nàng bớt thấy nặng nề với tay chân hắn; thấy nhẹ mình hơn dưới những sợi xích ngục tù... Nàng ngưng sự căm ghét hắn. Lòng nhẫn nại thành thật của hắn làm nàng cảm động. Nàng đưa tay ra cho hắn... Lập tức lời trừ ếm mà Con Thú đã bị cru mang qua thân hình loài vật bị bẻ gãy: và bây giờ hiện diện trước mặt nàng là một người thanh niên rất đẹp, trong sáng, thanh nhã, học thức; từng mỗi nụ hôn của nàng càng lúc càng làm cho các đặc tính ấy sáng hơn ra...*”

“Sự liên kết mang đến cho họ niềm hạnh phúc cao nhất. Những đứa con góp thêm và trộn lẫn vào trong tặng vật Trời ban cho cha mẹ chúng, là những đứa trẻ đáng yêu nhất trên đời đã được sinh ra...”

“Cô và ông có thích chuyện này không? Phần tôi thì luôn luôn yêu nó. Tôi đọc đi đọc lại nhiều lần. Nó thường làm tôi ứa lệ. Tôi yêu Con Thú trên hết bởi vì tôi hiểu được nỗi khốn khổ của hắn. Ngay bây giờ tôi vẫn cảm động khi nói về câu chuyện này.”

Bất thần chàng im lặng, xong hít một hơi dài vào ngực rồi cúi mình nói:

“Xin chúc cô và ông một giấc ngủ thật ngon!”

[]

Trần Thị Bông Giấy.

Trong mùa đại dịch Virus Vũ Hán 2020

Cả tuần qua bận làm “người nông dân cuốc đất trồng rau”, mười ngón tay cứng ngắt, thân xác mệt nhoài nên đành bỏ quên Trái-Tim-Âm-Nhạc lẫn Cái-Đầu-Chữ Nghĩa!).

(June 11/2020)

[]